

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any V.—TARRAGONA, 16 Decembre de 1917.—Núm. 181.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Rambla de Sant Joan, 50, baixos

TELEFON, 255

Els treballs se publiquen baix la responsabilitat de llurs autors.

No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre 1'50 ptes.

Anuncis, a preus convencionals.

DE OBRERISME

La missió social del municipi

DEIEM la setmana passada que les societats de resistència s'estaven orientant amb noves modalitats en els afers socials, allisnats per l'experiència.

De les associacions compostes d'individus del mateix ofici, que son el fonament de l'actual organització obrera, les societats de resistència han passat a un estat més complicat, ja que estan federades amb les del mateix ofici de tota la regió, i de les federacions d'un mateix ofici, es passa a l'unió de nuclis d'oficis similars, com son: l'unió de constructors d'edificis, unió de trevalladors en metalls, arts gràfiques, etc., etc.

Ademés d'aquestes agrupacions de caràcter regional, hi ha l'organització de caràcter local, en que totes les societats formen unides la federació local.

Per a arribar a la simple societat de resistència als complicats organismes que deixem indicats, l'obrer ha passat poc a poc per un aprenentatge que li ha servit d'escola per a aprendre a discorre per compte propi, i ha cultivat les seves aptituds per a saber organitzar i administrar els interessos tan complicats.

Acostumat l'obrer en aquest treball, va desenvolupant paulatinament les seves aptituds i els seus coneixements; no fa un treball de crítica negativa, sinó que va realitzant tasca positiva; apren a distingir entre *lo que's vol* i *lo qu'es possible*; adquireix criteri per a apreciar les forces reals de la vida; va convencent-se que les qüestions son més complicades de lo que semblen; arriba a sentir-se responsable de la responsabilitat. Una classe social aixís preparada pot arribar a ésser un gran element per a endinsar-se en la complicada administració municipal.

Sense desconeixer qu'ls interessos del trevallador estan oposats als de la burgesia, saben que entre les dos classes hi ha també interessos qu'ls son comuns i sense renunciar a la lluita de classe, en aquelles qüestions de conveniència mútua deu cooperar, complint aixís un deure de ciutadania realitzant una acció social.

Alguns municipis han creat modernament *comissions socials* dedicades, principalment, a vetllar pels interessos dels obrers.

Aquestes comissions tenen la missió de procurar l'organització dels tribunals industrials, igualment d'intervindre en fer efectiva la llei de consells d'arbitratge, organitzar una borsa de treball o unes oficines de colocació, estudiar la forma d'ajudar per medi de subvencions a les societats de resistència que tinguin consignat als seus reglaments el socórrer als trevalladors que periòdicament quedin sense feina, cuidar de l'alimentació als nois pobres que van a les escoles, etc., etc.

La missió social del municipi és una tasca que totes les classes socials deuriem d'interessar-se per esperit de conservació; inclou els principis de pau social i, avui més que mai, es fa indispensable que tots ens hi interessem a resoldre uns problemes que entranen la defensa de grans interessos de caràcter local.

Si no fós una qüestió de justícia, que aixís la considerem nosaltres, s'hauria de realitzar per egoisme. El paorós problema de la gran guerra mundial fa inapassable la solució de millorar el ben-estar dels nuclis socials més desamparats, o es procura una solució o bé no quedaràn entre nosaltres més que les desferres socials; els millors, els més aptes, emigrarán en busca de millor ben-estar, que aquí no han pogut trobar, i veurem com no's trovaràn elements per a treballar, s'hauràn de pagar jornals elevats sense aptitud per a sostenir la competència i'ls propietaris hauràn de llogar les cases a preus ruinosos.

No's necessita ésser un gran estadista; el més elemental bon sentit discurrirà com ho fem nosaltres. Es hora, doncs, d'ésser previsors, exigint del Municipi tot allò que bonament pugui fer. Cal una bona voluntat, i si no n'hi ha prou, s'haurèm capacitat per a exigir de l'Estat totes aquelles resolucions que ens posin a cobert del desastre.

P. A. M.

Una excursió a Torredembarra

Homenatge a En Marcellí Domingo

AQUÍ, a l'estació, no s'hi cabia, i era una tortura arribar-se a la *taquilla* per a prendre billet.

—Aneu també a la Torre?

—Sí.

—Doncs preneu-me'l billet.

—¡Oh! No sé si me entendre. Ja crec que son vinticinco, els qu'haig de pendre...

Un cop dins el tren, ens tinguérem de sometre a fer el viatge drets. El seients foren presos pels mes llestos.

I vinga; a baixar que som a Torredembarra.

Al arribar a la plaça aon s'hi troba l'ostatge de nostres correligionaris, un estol d'ensenyas, glorio ses totes, barrades unes i republicanes les altres que penjen exposades en un balcó, ens senyala el camí.

A dures penes conseguim entrar. Els al acabament del àpet i al saló aon se fá no hi podem fer entrada. Des de fora s'ouen enérgiques frases soltes dels parlaments. L'entusiasme es gran. S'aplaudeix a rabiar. En un moment d'exaltació una potentia veu crida prop nostre: *¡Visca el cristo d'Atarçanes!* Llapisera vá pel rogle.

La gentada que está com nosaltres a fora, no's pot aguantar. Hi han impacients que escalen unes finestres i fan irrupció. Nosaltres que sentim les mateixes impacients però que no dominem la *barra fixa* ens hem de fastidiar.

a la plaça del Castell per celebrar-hi el miting.

La gent no'ls deixa avançar i a copia d'esforços se arriba a puesto.

La multitud omplena del tot la grandiosa plaça. Fa la presentació dels oradors el senyor Perelló i tot seguit parlen eloqüentment Cavallé, Isern i Moraita.

Una ovació enfonsa l'espai. Va a parlar Marcellí Domingo, l'homenajat.

Prés d'un gran silenci, comença l'orador amb aquell començament tan seu i tan magnífic. Dirieu que dogmatisa. La veu reposada i'l gestic suau. Sembla talment que desgrani un passatge evangèlic.

Poc a poc la veu adquireix més força; el gestic esdevé més enérgic; l'actitut més amenaçanta.

La multitud aplaudeix amb coratge. Nosaltres aplaudim amb fervor. Una sensació forta fa bategar els cors fins que arriba el moment grandios de l'entusiasme.

En Marcellí Domingo fa impossibles per dominar-se. Està tremolant. Dirieu que no pot més...

—... i eren els obrers que devant de la puja paorosa dels quevires i la reducció dels jornals sentien fortes inquietuts i preocupacions.

Eren els republicans que devant de la mala administració, i la corrupció nacional, devant del descrédit del règimen i del desprestigi d'Espanya sentien fortes inquietuts i preocupacions.

I eren els navilers que devant de la inseguritat de la navegació i del desemparo en qu'es trobaven sentien les mateixes inquietuts i preocupacions que els republicans i que'ls obrers.

I eren els fabricants que devant de la carencia de medis de fabricació sentien les mateixes inquietuts i preocupacions que'ls republicans i que'ls obrers.

I eren els militars que devant de la indefensió en qu'es trobava Espanya per falta de material i organització sentien les mateixes inquietuts i preocupacions que'ls republicans i que'ls obrers.

I, en una paraula; era Espanya tota que sentia les mateixes inquietuts i preocupacions que'ls republicans i que'ls obrers...

L'espectació es immensa. La multitud està completament subjugada per la paraula grandiosa de Marcellí Domingo. Segueix dient:

«Arriba la setmana d'Agost. Era l'hora augusta de la vindicació d'Espanya. Era l'hora de cumplir... Era l'hora dels fets... d'aquets fets que marquen una fita en el avenç dels pobles...»

La gent no pot més; es un mar a punt de desfer-se en tempesta. La veu de l'orador adquireix el

tò màxim. Els nervis sembla que vulguin trencar-se-li. Les mans, en una crispació suprema, es multipliquen quan diu:

«¿Qui va sortir al carrer? ¿Qui's va llençar a la plaça amb el pit descobert, disposat a perdre la vida per a salvar la Patria? ¿Qui?...»

«¡S'hi van llençar uns sols! ¡¡¡Els obrers i'ls republicans!!!...»

L'ovació arriba al deliri. Els visques atronen l'espai. Les darreres paraules de Marcellí Domingo, sublimades pel só imponent i místic de la campana major d'una esglesia veïna, havien exaltat a la multitud fins al cap d'amunt...

Un enérgic discurs final de nostre diputat Nogués clou l'acte entre mig d'un espetec d'aplandiments i de les notes vibrans de «La Marsellesa».

Fou una gran diada la del diumenge passat a la Torredembarra...

De nou ens trobarem al Casino republicà, aon estrenyem la mà den Marcellí Domingo, Nogués, Moraita i demés acompanyants.

Una cervesa, per a matar la set i per a satisfer la fressa del jove mestre de la vila.

Més encaixades a companys de Tortosa, Reus i Vendrell, i cap al tren.

Ja un cop a Tarragona resonava amb potencia avasalladora el crit sujestiu i paorós de *¡¡¡Visca el Cristo d'Atarçanes!!!...*

¡¡¡Visca Jesús que tornall!!!...

EL FEDERAL

AL Consulat de Tarragona de càn Buenos es va rebre ahir una visita molt agradable.

La de *El Federal*. Per aquest renom és conegut entre els seus amics i companys.

Es un fill de Tarragona que fá la friolera de 40 i pico d'anys que viu a l'Amèrica.

El seu nom és Josep Carreté. Emparentat amb les families de cà la *Secalla* i *Pacheca*. El seu pare era mestre d'aixa i un dels seus cosins germans és el bon amic En Gisquet Carreté, ex-regidor *pupular*.

Batejat als Caputxins. Més simpatic. ¿Perqué l'amor patri s'intensifica quan més es localisa? Tots estimém a la ciutat nadiua, però ¿perqué ens sentim més lligats d'afecte entre els nascuts en una mateixa barriada?

Recordém les pedrades a cops de bassetja entre la quixalla de baix el Port contra els de dalt de Tarragona.

L'*Esplanada* era la linea divisoria. —*Fot-li!* que és de dalt de Tarragona! — era el crit de guerra en la nostra infantesa; sobre tot quan els gegants recorrien els carrers de baix el Port.

Afortunadament aquestes hostilitats entre els fills de Tarragona ja han desaparegut.

Era *El Federal* de la quinta de Castellar. Amb gust va allistar-se a les files de l'exercit de la República. Caiguda aquesta i proclamà, per una sublevació militar, Alfons XII rei d'Espanya, feliç que havia jurat fidelitat a l'Estat democràtic, no va voler servir al rei i va desertar venint-se cap an aquestes terres.

43 anys ausent de Tarragona. Mentalment em faig aquesta pregunta: —¿També jo estaré tant temps? — Amb els seus 64 anys d'edat, denota *El Federal* un esperit expansiu i alegre.

—¿A que no saben lo primer que faré quan arri vi a Tarragona?

—¿Portar un ciri a S. Magí?

—No cree en sants ni en santes.

—Molt bé.

—Anar al Serrallo a menjar-me una sopeta de rap i un romesco.

¿Será possible, em pregunto, que tot l'amor de aquest bon home per a Tarragona consisteixi en una sopa de rap i un romesco?

No. Aviat m'ho demostrará.

—¿Quan penseu anar-hi a Tarragona?—li pregunto.

—Si tinc vida i salut, abans d'un any. Estic empleiat als tallers de la Companyia ferroviaria del

Sud. Aviat tindrà dret a la jubilació, que farà efectiva a Tarragona.

—¡Ditxós de vos que fruireu d'una pensió! Tot-hom al arribar als 60 anys tindria que cobrar-la! La majoria d'obriers, després d'una llarga vida de treball quin porvenir els hi reserva la vellesa? Les portes d'un Asil o l'anar a captar.

—Es vritat. Amb els jornals que guanya un treballador no pot fer estalvis per a garantir-se una ronda vitalícia. Per això, tenint en mira la jubilació, no he abandonat mai el treball en aquesta Empresa, despreciant jornals més crescuts que m'han ofert en altres parts. Sols una cosa em fa por al tornar a Tarragona: a Espanya és encare delictu el pensar. Casi al mateix temps, allí i aquí, hi han hagut vagues d'obriers ferroviaris. Aquí, a l'Argentina, aon la vaga ha sigut general durant 24 dies en els que ni un sol tren hagi circulat per tot aquest immens territori (34.000 kilòmetres de línees fèrrees) tenint-se que lamentar a conseqüència de la vaga, morts, ferits i més pèrdua de material ferroviari que a Espanya, el Comitè central de vaga s'ha entrevistat diferents vegades, per a millor solucionar-la, amb el President de la República, saludant-se amb franques abraçades. A Espanya el Comitè central de vaga, sense haver sortit de casa, tots els seus components han sigut condemnats a cadena perpetua!

—Els castellans conserven l'esperit inquisitorial —li dic jo.

—Aquí, els militars ni el dret de petició tenen. A Espanya no demanen, sinó que exigeixen, envien ultimatus al Govern i fins posen el veto al nomenament de les seves mateixes autoritats superiors. A Espanya el poder civil està sota el sabre militar.

—Quan els boters o els peons del moll de Tarragona es declaren en vaga per a demanar augment de jornal o menys hores de treball, en comptes de dirigir-se als burgesos tindrien que sol·licitar l'apoi de les Juntas de Defensa militar. Son els amos de l'Estat espanyol.

—Arreu del món qui paga mana. A Espanya succeix al revés. País dels *vice-versas*. Per això els estrangers diuen que l'Àfrica comença als Pirineus. Quin progrés! Com els crancs! A la meua joventut fins les pedres s'haurien aixecat en rebel·lió. Per molt menys En González Bravo va casi dissoldre l'exercit.

Petitó, robust, el cavell tot blanc, *El Federal* li espurneja els ulls d'indignació. A mi em queda clavat al cervell la seva frase: A Espanya encara, és delictu el pensar.

Canviem de conversa. Com el ressó de música reben les fibres del cor, *El Federal* m'anomena famílies i cases de comerç que avui ja no existeixen.

—Gasset, Riús, Llopis, Morera, Carey, Antón, l'*Enmascarat*, aon va fer ell l'aprenentatge de cerraller. El seu cosí Jaumet, el mut. El café del *Gabax*, aon anava tots els diumenjes.

—Em considero aquí avui tan estranger com el dia que vaig arribar, em diu. A Tarragona hi tinc encara família, per més que no hi crec amb els afectes familiars, i vells coneguts. Quins progresos deu haver fet Tarragona! Quan d'allí vaig anarme'n, al Serrallo no hi havia cap casa d'obra. Totes eren barraques de fusta! L'esperit de la ciutat deu ésser el mateix de sempre. Les dones, beates, i'ls homes, de la flamarada. Van dir-me que ara el jovent és catalanista. Jo aquí vaig ésser un dels fundadors del Centre Català i encara en soc soci. Tinc el número 2.

Li ensenyo la col·lecció de postals amb vistes de Tarragona, delicada ofrena que m'feren els estimats companys de RENOVACIÓ, i el número extraordinari de *Arie y Letras*, dedicat a Tarragona, que'l bon amic Macià Mallol va tindre l'atenció d'enviarme. (1)

A tall de *cicerone* li vaig explicant cada una de les novetats de Tarragona.

Quan li detallo aon està situat el moll de Costa em diu que abans allí tot era platja, a la que moltes vegades ell s'hi havia banyat.

Saludem el nom del Passeig d'En Pi i Margall, amb ses magnífiques palmeres.

—Casi que no la conaixeré,—em diu. No'm pensava que Tarragona s'hagués canviat tant.

Torna a mirar les postals.

—Una vista troba a faltar.

—¿Quina?

—La de sota l'Oliu.

Era prop de mig dia.

Toquen campanes.

(1) No havia rebut encare la magnífica fotografia de la massa coral de l'Orfeó Tarragoní. Gentilíssimes senyorettes i amics meus: de tot cor, grans mercès. A través del mar que'ns separa us envio l'expressió d'agraïment immens. Esperitualmente m'he trobat entre vosaltres repartint corals abraçades i fortes abraçades. ¿No sentiu la meua veu com crida: Visca l'Orfeó Tarragoní?—P. R.

—Em sembla que sento *La Capona*. Es hora de tirar l'arrós a l'olla—diu somrient, mentres me allarga la ma.

Amb aquestes i altres afectuoses i recíproques paraules pren comiat *El Federal* del Consulat de Tarragona a can Buenos.

P. REDÓN.

Bons Aires, 22 Octubre 1917.

Des de Barcelona

FANTASMES

A PROFITANT les circumstancies a que'ns ha portat la guerra, han aparegut a Barcelona uns fantasmes i'ls periòdics han armat gran rebombori interessant a les autoritats per a la captura dels malfactors.

En una capital de l'importancia de la nostra, sempre hi ha una colla de gent que no sab com campar-se-la. La fosca dels nostres carrers afavoreix les males intencions d'aquests individus i s'aventuren per a robar lo que no saben conquerir pel esforç manual.

Fóra en certa manera racional la existencia de fantasmes si fos únicament el robo l'incentiu que'ls portés a esparcir les dones i les criatures. Tindria una explicació, encara que repugnant, si'ls fantasmes violessin obreres, pro com que, segons sembla, no es aquet el principal motiu de la seva existencia, sino'l de crear un ambient de paor, es per xò que cal suposar l'existencia d'algu a qui convé aqueix ambient.

Per a robar no cal disfregar-se i sortir de nit a extramurs, posant-se en tants perills: no's faran milionaris els que adoptin aquesta manera de fer.

Cal recordar els fets d'Agost, i tenir mala intenció contra'l govern, capaç de tota mena de trapeceries. An ell li convé entretenir la atenció del públic, perque's distregui d'exigir comptes, comptes de democracia, d'amnistia, de reparació a tantes injusticies i tants abusos com se cometem contra l'obrer que no pot menjar.

Fan mal fet els periòdics peliculars explicant fantasies als seus llegidors, inventant fantasmes i més fantasmes. Cassar-los a trets, això es lo que deuria fer-se. Perque si son tants els fantasmes i la trets a la nit, i'ls fantasmes continuen tan tranquils fent de les seves, diguins els llegidor imparcial si la qüestió dels fantasmes no sembla una altra ensarrodada.

J. COSTA I POMÉS.

De la Diputació DE L'AJUNTAMENT

L A Diputació provincial deu començar a anar massa bé. Ens ho fa creure així, no pas l'èxit que està obtenint l'actual majoria i al cap d'ella el President, nostre bon amic senyor Lloret, sino la cridoria del *Diario de Tarragona* perque no's deixa manar als seus amics en la Comissió provincial, i la forma tendenciosa amb que'l mateix confrare ressenya lo ocorregut en la darrera sessió amb motiu de discutir-se si s'havia de donar una paga extraordinaria als empleats.

Respecte de la Comissió provincial, com l'assumpto donarà joc, res direm per avui. S'ha demanat la suspensió de l'acort de la Diputació al Governador civil. Creiem que aquest no caurà en el parany que li han preparat els lletrats de dins i de fora la minoria que encara no han sapigut capir lo que s'enten per *drets civils*.

En quant a la paga extraordinaria dels empleats, cal remarcar la mala fe amb que procedeix el *Diario*. La Diputació no's nega a acordar-la, sino que regoneguent en principi que seria molt convenient fer-ho, estimà inoportú aquest moment deixant a l'iniciativa de la presidencia'l fixar l'hora i la circumstancia més favorable, tenint en compte'l resultat de la gestió econòmica que s'està portant a terme i que està tot just iniciada.

El *Diario* calla que avui els empleats estan al corrent, que la Diputació abona'l sous dels empleats sense descompte; que alguns d'aquests queden millorats en els presupostos aprovats, pujant la reforma unes 3.500 pessetes en conjunt; que ademés se votà la cantitat de 5.000 pessetes per a millora de

sous i arreglo de plantilles... El *Diario* calla també que la gestió de Guasch i dels seus satèlits deixà la caixa de la Diputació escurada i entrampada i als empleats un any endarrerits en la percepció dels sous.

Oh, el senyor Guasch, ex-oacic màxim i gran defensor dels servidors de la Diputació! I era ell qui, junt amb el senyor Vidiella, proposava al Maig de de l'any passat que's deixés de pagar una mesada al personal de la Diputació per a que aquesta pogués complir les seves obligacions amb la Mancomunitat...

No sabem lo que'ls passa a certs homes, que quan els arriba l'hora de la devallada ells mateixos s'empenyen en anar més depressa a fons.

"El Sol", diari madrileny

L'espectació que hi havia a Tarragona per a veure aquest nou diari madrileny era gran i justificada. Per fi, després de molts dies d'esperar-lo, arribà'l primer número.

Desitjariem disposar d'espai suficient per a dedicar-li un comentari coraplert, però davant d'aquest inconvenient ens veiem obligats a comprimir nostre propòsit i reduir aquest comentari a una sola quartilla.

D'una presentació nova i agradable,—nova en aquest país, i que té un marcat *sello* de publicació anglesa,—està confeccionat amb una gran cura i amb molt bon gust.

Amb l'article de presentació exposen lo que podriem dir programa dels seus inspiradors, i, ho hem de confeçar, es un programa que'ns escat.

Surt aquest diari—segons dit article de presentació—en l'hora crítica en que's remouen els fonaments de lo instituit. Defineix el moment actual, en relació a Espanya, d'època de renovació. Diu que no solsament tindrà tot el respecte en lo tocant a política regional sino que s'erigeix en defensor d'aquesta modalitat autonomista. I afirma, per fi que les seves simpaties, en lo referent a la gran epopeia, estan al costat d'aquells pobles quin veinatge, quins interessos, gustos i sentiments tinguin alguna afinitat amb nosaltres.

No cal dir que aquesta exposició ens havia de satisfer, tot i dolent-nos de que no hi campeigi en ella un tros més de radicalisme.

L'informació es riquíssima i seria. Catalunya se en emporta una gran part, puix que amb l'epígraf *Patrimoni català* publica una secció molt extensa.

A Tarragona es corresponsal el nostre amic i company En Agustí Ribas i Llagostera, el qui envia tot allò de més surtint i honros de nostra vida ciutadana.

«Todo está igual...»

(Música de «La Bruja».)

I van les últimes setmanes de comedia, empró, ans de relatar la de la passada, vaigi en primer lloc una petita rèplica an aquells bons amics que consideren a la majoria arbitra del nostre Municipi, enemiga i inepte, conceptuen la present secció innecessaria per improductiva.

Consti en primer lloc que, nosaltres, no som enemics de ningú i si tan sols de les enemistats. Que no considerem com enemics als que professen diferent credo polític al nostre. I que, a poguer ésser i per lo que pot ocorre, desitjariem tindre amistats fins amb els estadants d'en Pere Botero.

Per altra part, en aquesta terra tots servim per a quelcom, en més o menys escala.

Així com la sombra ens serveix per a demostrar l'existencia de la llum, els criminals la necessitat de combatre'l crim i'ls tontos ens proporcionen moments d'esplai, hi ha també certs individus que son necessaris per a posar en evidència l'existencia de la raó.

Estem més que convensuts de que'l nostre Municipi és dolent, més que dolent, rematadament dolent i lent.

Estem plenament convensuts de que no s'han recordat, durant el seu govern, ni un sol moment de la ciutat, ni tan sisquera en els moments de prova.

Estem més que saturats de que no han fet més que ridiculitzar-se i ridiculitzar als tarragonins en tots els moments.

Empró, encara que ho estem, es necessari que no quedi ningú sens enterar-se'n.

XACOLATE ORTHÍ - TARRAGONA

Producte pur i de primera calitat

El més ric en cacao

Aliment nutritiu per excelencia

En la majoria carco-conservadora hi ha sers mancats completament de sustancia gris en el cervell i altres que'n poseeixen en excés, i és necessari dar-los a coneixe.

De tots tenim que guardar-nos; més, els segons son menys perillosos, ja que poden ésser malvats, empró mai com els que ho son inconscientment per la seva fantasia. Els de talent poden arrepenir-se dels seus errors; els tontos, com que no saben lo que és bó ni lo que és dolent, nó.

I consti que no hem senyalat a ningú. Per aixó és necessari exposar les comedies de les que son interpres i per aixó la necessitat de la present secció.

I prou digresions. La passada sessió no pogué ésser més insulsa de lo que fou. Hi prengueren part vuit de la majoria i dos de la minoria, presidint Prat.

Es dona compte d'una comunicació del «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria» donant les gracies per la oferta de l'Ajuntament per a la Escola de Comerç.

Seguidament, sens discussió, s'aproven varis dictamens de relativa importancia i, per fi, després de l'orde del dia, pren la paraula el senyor Loperena per a posar en coneixement del Consistori que de l'obra recentment publicada per el senyor D. Rufino Blanco s'en desprèn que Tarragona fou la primera població que posseí una escola montada baix la base de Pestalozzi en l'any 1803, regentada per tres oficials suïssos deixebles del mentat pedagog i baix la protecció de l'arquebisbe Armañá i'l coronel Wispaffen, essent el patró de les que més tard s'implantaren a Santander i Madrid.

Com siga que aixó és una honra per a Tarragona i amb el fi de que puguin enterar-se'n tots aquells que's dediquen a l'ensenyança, acaba pregant a l'Alldia fassi recopilar datos i amb ells editar un follet, contestant el senyor Prat que's farà, donant per acabada la sessió.

Com siga qu'és una iniciativa molt agradable, felicitem al senyor Loperena i prometem ocupar-nos'en en un altre article.

Empró iquin efecte més desastrós produeix que en un camp de carbasseres brosti una flor o en una nit nuvolosa es veigi un estel! ¿Oí?

Escola Normal de Mestres de Tarragona

Queda oberta la matricula gratuita per a la Càtedra de Gramática Catalana a la Secretaria d'aquesta Escola Normal, poguent-se fer les inscripcions tots els dies laborables, de deu a dotze del matí.

Les classes se donarán els dilluns, dimecres i divendres de cada setmana, de set a vuit del vespre.

Tarragona, 14 de Desembre de 1917.—El Secretari del curs, *Josep Vidal i Ras*.

NOVES

Dimecres passat morí la distingida senyora Na Caterina Sardá i Bargalló, jove esposa de l'estimat amic En Artur Roca.

La impiatable mort ha volgut truncar un felicitat per un sentiment; una ditxa per un dolor. Sentiment i dolor que plana sobre'l cor, ofegant-lo amb llàgrimes.

Pobre amic! Quan més amorosit i content estaves de haver trasplantat una gentil rosella a l'honorat redós d'una llar que, amb sa fragancia, sentia rejovenir-se de bell nou l'amor d'una filla perduda, retrovant-lo junt amb la teva felicitat... i té, are, per a més desconsol, nns pares plorarán dugues filles.

Mes, que hi farem; els inconeguts destins de la humanitat ho volen aixís. Per a trencar los ben comunat batalla hi heu sostingut i quan tant d'esforç no ha pogut salvar-la, ni quan la ciencia ha lograt donar-li la vida, hi ha que rendir-se al destí inapelable i cruel.

Nosaltres que, en aquesta casa, compartim la amistat teva amb una fervent admiració als teus pares, prou voldriem trobar paraules de consol que's destaquessin de les moltes que de tot Tarragona heu rebut; mes no podem fer-ho. Se'ns escapa un crit de protesta contra... no sabem qui.

Encara un altra nova dolorosa. També ha deixat quiet mon el pare de nostre bon company En Josep Riembau, degá del Mestres fusters de Tarragona i que amb una ben laboriosa vida havia lograt reunir una nombrosa clientela. De tot cor expressem al amic volgut, com a sa respectable familia, nostre sentiment per aquesta irreparable perdua que acaba de sofrir.

De nostre consoci l'acreditat sastre En Francesc Gabriel hem rebut una bonica paperera amb la que obsequia a sa nombrosa clientela. Mercès.

Fàbregas i Recasens

Banquers

Valors :: Cupons :: Borsa :: Canvi :: Giros
Rambla dels Estudis, 4 :: Barcelona

P. Lloret i Ordeix

Advocat : Corredor de Comerç Col·legiat
Apodaca, 6 : Tarragona : Telefon 95
Gestió i intervenció d'operacions bancaries :: Ordres de borsa

GUALDE
SASTRE
Mendez Núñez, 6, enf.^o
TARRAGONA

Máquines d'escriure

UNDERWOOD
REMINGTON
SMITH-PREMIER
SMITH-BROSS
ROYAL
MONARCH

ULTIMS MODELS
podrá V. conseguir-los
a preus ventatjosíssims
acudint al Agent

P. Olivella Ricomá
TARRAGONA

LA NACIÓN

SOCIETAT ANÓNIMA
DE CUPONS

DOMICILI SOCIAL: APODACA, 6 - TARRAGONA
Sucursals a Madrid, Barcelona, Valencia, Saragossa i Xerez de la Frontera

L'objecte d'aquesta Societat es facilitar l'estalvi gratuí a totes aquelles persones que efectuin les seves compres en els establiments ont regalen Cupons LA NACIÓN Per cada 25 céntims de gasto que's fassi se té dret a un cupó. Aquests cupons se van aferrant en les llibretes que a l'efecte faciliten els mateixos establiments i una volta plena, LA NACIÓN abona al portador de la mateixa 5 pessetes en metálic, una llibreta amb 24 cupons i un número per a un dels sorteijos de tres regals que s'efectuen cada mes. Aquest regals son de un valor mínim de 250, 150 i 100 ptes.

Establiments que regalan cupons LA NACIÓN, a Tarragona:

- COMESTIBLES: Guínea Española, B. Misericordia, 4=D.ª Josepa Lloret, Unió, 12=D. Lluís Constantí, Merceria, 3.
- LLETERIES: D. Josep Puig, August, 21.
- CARNICERIES: D.ª Rosa Rodríguez, Mercat Central, lloc núm. 18 = D.ª Joana Bordas, Mercat Central, lloc núm. 9 = D.ª Teresa Rodríguez (Serrallo).
- SOMBRERERIA I GORRES: D. Ramón Aloguín, Unió, 20.
- NOVETATS: D. Manuel Llauro, Sant Agustí, 19.
- PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI: D. Agustí Perez, Comte de Rius, 26.
- MERCERIA I PERFUMERIA: «Siempre barato», Comte de Rius, 26.
- VINS I LICORS: D. Josep Martí, Unió, 21. = Josep Rió, Baixada de la Pescateria, 13 (Servei a domicili.)
- FOTOGRAFIA: Marsal, Rambla de Castelar, 36.
- TOCINERIA: D.ª Josepa Lloret, Unió, 12.
- PLANCHADO «HISPANIA»: Carrer Apodaca, 19 i Nova de S. Pau, 4.
- TINTORER I TREU-TAQUES: «La Reusense», Baixada de la Pescateria, 21.

En el COLMADO MIRET, Unió, 28, se han rebut els riquíssims MELONS DE PINYA. Probéulos; es un postre exquisit i barato.

El divendres vinent, dia 21, es celebrarán en el «Salón Moderno», cedit generosament per son propietari, senyor Mengibar, unes selectes sessions de cine a benefici del fondo pro-Casal del nostre lloretjat Orfeo tarragoní.

El programa de cintes ens consta será de lo més escullit i el notable quinteto del local, desitjós de cooperar a la festa, está assejant per a donar a coneixer lo més selecte de son extens repertori.

El lunch celebrat en el Centre Industrial per els propietaris de les «Bodegas bilbainas» per a donar a coneixe'l xampany «Lumen», que fabriquen, resultá un éxit, assistint hi les autoritats, representació del comerç, industria i premsa.

Després de catá les diferents marques, quedarem més que convençuts de l'excel·lencia del mateix, que fa puga combatre amb les millors cases estrangeres.

Felicitem al representant a la nostra ciutat, senyor Lorenzo, el recomanem als companys i'ls hi desitgem una bona venda.

El pròxim dijous, dia 20, celebrarà junta general ordinaria per a la renovació de càrrecs i per a exposar la marxa de les obres del nou local social, l'entitat «Cooperativa Obrera».

Casa Llauro

Sant Agustí, 19

Rebudes les novitats de la present temporada.
OCASIÓ: 300 ABRICS per a homes a meitat de son valor.

Imprempta - de -
Llorens - i - Cabré

Carrer Fortuny, 4
- - Tarragona - -

Antigua Cerrallería : de la :

Vda. de Baldomer Baró

Plaça del Rei, núms. 7 i 10

Se construeixen tota classe de panys de seguretat, báscules, romanes, portes ondulades, i tot el ram de cerrallería artística, etc., etc., baix la direcció den

PAURUIZ

Avans de comprar cap trajo FICSEU-VOS en els APARADORS de la

SASTRERIA

- de -

Francesc Gabriel

TRAJOS A MIDA
des de

40 pessetes

14, Plassa de la Font, 14

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
 dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
 Inscripta en el Govern civil i en la Comissaria general de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **DR. RABADA**
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:
 Rambla St. Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroteràpia i anàlisis micro-químic d'orina i productes patològics.
 Sero Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.

BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADA

*Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas
 i Metge de les Cases de Socors de Barcelona.*

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca
 dilluns, dimecres i dissabte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 90, entressol. — TARRAGONA

Per a bons
EMBUTITS

— de —
 totes menes
 — a la —

TOCINERIA

DE

Antoni Ventura

UNIÓ, 11

TARRAGONA

HIMALAYA

El rei dels
 licors estomacals

FABRICANTS:

Fills de Joan Vilá Granada

MARCA REGISTRADA

Gran Diploma d'Honor en
 l'Exposició
 de Buenos Aires

Demanèulo en els cafés i pasteleries

Indicat per a casaments,
 batetjos i banquets

Sastreria

Novitat

= DE =

Lluís Montserrat

PORTALET, 1

PLASSA DE LA FONT, 51

TARRAGONA

Casa Lliteras

Recomana al públic
 sos acreditats Cafés

Torrefacció diària

Gran assortit de articles
 del ram de ultramarins.

Garantia absoluta amb la
 qualitat dels seus gèneros.

Servei a domicili

MAJOR, 3

TARRAGONA

STOCK
Michelin i Dunlop

Accessoris i pe es soltes per a

Bicicletes,

Motocicletes

i Automovils

Oils lubricants, bêtzines i bujies
 Vulcanització i venda de neumàtics
 i càmares per a tota classe de

Autos

Despatx i Exposicó: **MASOEU I C.**

UNIÓ, 32 : : Telèfon 259

Garage

TARRAGONA

Colmado Central

= DE =

FREDERIC MIRET

Fruites fresques, embutits, fiam-
 bres, conserves, vins, xampany
 i tota classe de comestibles.

UNIÓ, 28 TELEFON 245

TARRAGONA

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

DE

JOAN M. PIÑOL

UNIÓ, 1 — TARRAGONA — Telèfon 181

Gran assortit de llibres ratllats de totes menes i tamany : Escribanies : Plu-
 mes Stilogràfiques : Pesa-cartes : Copiadors, etc. : Gran novetat en pitja pa-
 pers amb rellotje veritat : Postals de totes menes i àlbums per a les mateixes.

PREUS-SUMAMENT BARATOS

Menjadors del Jardí
 de Francisco López

AUGUST, 15, I COMTE DE RIUS, 16

TARRAGONA

Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en
 endevant i a la carta.

Hospedatnes per temporada a preus con-
 vencionals.

Habitacions amb llum elèctrica

Hotel

Internacional

Recentment inaugurat

Confort modern

COMTE DE RIUS, 17

1 AUGUST, 26

TARRAGONA

Petit Versailles

Bar de Moda

Refrescos - Cafè - Licors - Dolços

de Restaurant :

Expleudit servei

Piano-elèctric — Overt dia i nit

Rambla San Joan, núm. 49

Telèfon, 242

Tarragona

FRANCISCO COCA

Lo millor en comestibles

RAMBLA CASTELAR, 24

Corbates

i articles per a home

Gilbert Germans

PREUS BARATOS

Sabateria :

LA MARIPOSA

DE

Joan D. mènech

Calçats econòmics a
 mida i de luxe.

PREUS FICSOS :

Grans existències de
 totes mides i classes.

2, Carrer Major, 2

TARRAGONA

Fàbrica de Braguers

Aparatos Ortopèdics

(TRENCA TS)

EL BRAGUER ARTICULAR-REGU-
 LADOR sistema MONTSE RRA T es
 el més pràctic i moderat per a la re-
 tensió i curació de les hernies per-
 cròniques i rebelde s que siguin.
 Grans existències de BRAGUERETS
 DE GOMA per a la radical curació
 de les hernies de la infància i tot lo
 concernent a Cirurgia i Ortopèdia.

ESPECIALITAT

EN LA CONSTRUCCIÓ DE

FALXES VENTRALS

CASA MONTSE RRA T

UNIÓ, 34 TARRAGONA

MOSTELLE

(RAIMOST)

Sue de raim s sense alcohol

THE GRAPE JUICE C. L.

LONDRES I TARRAGONA

El Vermouth més
 higiènic

Un excelen refre sc

El millor aliment
 en les malalties
 i convalescència

Se ven per tot arrèu

FERRETERIA MALLOL

Bateria de cuina — Eines de totes classes — Articles
 per a magatzems de vins i olis.

Objectes per a regalos :: Articles per a Sprot

SANT AGUSTÍ, 9 I 11 - TARRAGONA